

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Dolenjskim junakom v spomin.

Med slovenskimi polki, ki so se na severnem bojišču posebno odlikovali, slovi tudi ljubljanski domobranski ali planinski pešpolk št. 27. Javili smo že 16. oktobra 1914 v št. 28. o junaških činih, ki jih je izvršil alpinec Martin Režek. Danes naj podamo dolenjskim rojakom sliko družega tovariša iz istega polka, ki se je tako odlikoval, da je za svoje junaštvo prejel veliko srebrno hrabrostno kolajno 1. reda.

Ta mladenič v 22. letu je Alojzij Novak rodom iz Bodgejne vasi ob Krki pri Žužemberku. Ob mobilizaciji je bil v 27. domobranski pešpolk pridružen četrti kompaniji. Odrinili so v Galicijo sredi avgusta 1914. Polk je bil po svojem dohodu kmalu v bojih, ki so se razvili od 25. avgusta dalje najprej blizu Premyslana, vršili se več dni okrog Lvova, in se zaenkrat končali v veliki bitki pri Grodeku dne 8. septembra.

Tu so Rusi obkolili dve naši stotniji. Stotnik Josip Rus od 1. stotnije je prevzel poveljstvo celega bataljona, ker so bili v bojih koncem avgusta padli skoro vsi oficirji. Ta stotnik si je previdno ogledal naše obkoljene vojake in videl, da so razoroženi, ter da jih straži ruska patrulja, ki pa skoro brezskrbno kramlja in se po svoje zabava. Stotniku šine misel, kaj, ko bi mi svoje fante rešili? Vrnivši se k svojem bataljonu pove, kaj je opazil ter reče: „Fantje, kateri ste korajžni, da greste z menoj in jih rešimo?“ Vsi so pripravljeni. Stotnik prepove streljati, da se sovražnika ne opozori. Plaziti smo se morali kar mogoče tiho, da smo se približali gričku, kjer so bili naši vjeti tovariši. To je bilo okrog polnoči. Kar naenkrat smo planili na sovražno stražo in zaklicali svojim tovarišem, da se rešijo. A zdaj je nastal grozen metež, ki je trajal kake tri ure; kajti Rusi so svoji straži prihiteli na pomoč, naši pa so tudi hitro pograbili za prej odvzeto jim orožje; vnelo se je pravo klanje na bajonete, ker streljati nismo smeli, da ne bi alarmirali drugih oddelkov. Naši so se borili kot levi, a tudi Rusi niso zaostajali za našimi. Novak se je tu skazal pravega junaka. Nanj sta navalila dva Rusa z bajonetom, a naglo je pariral prvega, ki ga je hotel prebosti, ter mu je sam zabodel bajonet, da se je kar sesedel. Ker so se naši bili že oddaljili, umika se za njimi tudi Novak, vedno obrnen proti Rusu, ki mu sledi z bajonetom, zdaj zdaj proteč mu z usodepolnim sunkom. A naš junak svojo puško z nasajenim bajonetom zažene s tako silo v Rusa, da se tudi ta zgrudi. Novak je bil s tem rešen, a rešen je bil tudi stotnik Rus, ki se itak z revolverjem ni smel braniti, ko se ni nič streljalo. Mej tem sta se oba — stotnik in Novak — približala že našim, ki so ju sprejeli z velikim veseljem. Stotnikov nočni naskok se je posrečil — naši so bili rešeni vjetništva.

Ker je stotnik Rus sam videl junaške čine Novakove in smrtno nevarnost, v kateri sta se oba nahajala, predlagal je našega planinca za odliko. Dne 23. septembra je Novak z drugimi odlikovanci prejel z dekretom, podpisanim po generalu Bo-roeviču, za hrabrost veliko srebrno kolajno

I. razreda, katero mu je po vojaški sveti maši v Grybówu pripel sam polkovnik Karol Zahradnišek.

Mimogrede omenjamo, da je bilo pri 4. kompaniji z Novakom vred takrat šest odlikovanih, in sicer: s hrabrostno zlato svetinjo četovodja Kovačič iz Kočevskega in desetenik Ješelnik iz Notranjskega; s srebrno 2. razreda pa četovodja Zupančič od Št. Vida pri Zatičini, trobentač Tomšič in Alojzij Finc od Mokronoga.

A iz strateških razlogov se je moral naš armadni zbor umakniti proti Premišlu, da v ugodnejših postojankah sprejme sovražnika.

Od 15. do 19. oktobra so se vršili boji posebno na jugu od naše trdnjave Premysla okrog Nowe Miasta (Novomesto). Novak je bil dozda ob vseh borbah srečen, da ga ni zadela nobena sovražna krogla, akopram so žvižgale okrog njega kakor toča. A dan 19. oktobra je bil zanj usodepoln. Med silnim sovražnim ognjem mu prileti kos šrapnela v glavo na levo čelo, kjer se pričenjajo lasje, pri tem mu poleg las odstriže tudi peresni šopek ter mu pusti brazgotino, ki se zdaj vidi. Komaj se to dogodi, kar se v njegovi bližini pojavi silna eksplozija priletele granate. Novak čuti, da ga je nekaj zadelo v nogo, ob enem pa ga obrsnilo tudi na hrbtnu, od katerega mu je odrezalo telečnjak in deko (vojaški koc), katerih več ni videl. Bilo je to okrog petih na večer. Novak sam ne ve, kaj mu je, skoro si ne upa pogledati v nogo, meneč, da mu jo je odrezalo; le počasi začne ž njo gibati in vidi, da se ga drži. A izmučen obleži na mestu celo noč, dokler ne pride v jutro naša saniteta, ga pobere in v avtomobilu z drugimi vred prepelje v Premysl. Toda naši ranjenci so morali dalje; lahko ranjeni so marširali proti Tarnowu. Od ondot so jih z železnico prepeljali v Krakovo, kjer je bil Novak 14 dni. Od tam so mnogo ranjencev razposlali na razne kraje. Njega so poslali v mesto Tabor na Češko, kjer je bil od 19. novembra do 30. dec. Vsled prošnje njegovega očeta je bil sprejet v novomeško bolnico, kamor je dospel 7. jan. 1915. Še-le zdaj se mu je noga razbolela, česar prej ni toliko čutil. Novak meni, da je sreča zanj, ker je granatin kos priletel s ploskvo ne pa z ostrino v njegovo nogo, kajti v zadnjem slučaju bi mu jo bilo odrezalo. Misli, da bo kmalo zdrav in da odrine k svojem polku.

Tak je slovenski mladenič, ki se zaveda svojih dolžnosti do domovine in cesarja. Kje pa zajema tak pogum in toliko vztrajnost tudi priprost fant med kmečkim ljudstvom? Glejte, to stori cerkev in naša izobraževalna organizacija. S ponosom povdarja Novak, da je kongreganist, da je Orel, da je član izobraževalnega društva v Žužemberku. Kako vesel je bil, ko je od društva dobil na Češko slovenskega berila. Kar po dvakrat je prečital eno ali drugo številko. Hvaležno pa tudi prizna, da ga je Marija, kateri se je bil posvetil, v tolikih nevarnostih čudovito varovala. Glejte, slovenski mladeniči, ker se Novak ni sramoval na svojih prsih nositi Marijine svetinje, diči ga zdaj nad njo še cesarska kolajna — v znak hrabrosti in junaštva. „Take korenine — je slovenski oratar.“

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Ob srbski meji.

Kakor smo že poročali, se je nahajal p. Janez Žurga kot vojni kurat nekaj časa v Petrovaradinu. Od tod je moral zopet nekam na Ogrsko blizu srbske meje. V zadnjem pismu opisuje med drugim prav zanimivo ondotne kraje:

Enolični kraji.

Tu so vse drugačni kraji kot pri nas. Kakor daleč seže oko, ne vidiš niti najmanjšega grička. Preko skrbno obdelanih, neskončno dolgih njiv vodijo široke, z akacijami ali murvami obrobene ceste. Pa kakšne so te ceste, da jih sploh tako imenujem! To je 10 do 20 metrov širok prostor, kjer se vozi, brez kamenja in peska. Navadno še jarkov nima ob strani. To so ceste, „kojim ptice ne pjevaju“, kakor pravi lepo Hrvat. Na taki cesti lahko vse najdeš, samo kamena ne; prej ribe.

Tu so vasi oddaljene ena od druge najmanj par ur. So pa toliko večje; eno uro hoda dolge niso redke. Imajo po več tisoč prebivalcev, navadno štiri do deset tisoč. Toda take enoličnosti si ne moreš misliti, kakor jo imajo te vasi, posebno švabske in madžarske. Hiše stoje s čelom proti široki, umazani ulici, ne z dolgo stranjo, kakor po mestih. Poleg hiše je obzidano dvorišče, kakih 15 korakov do druge hiše. Vse so po enem kopitu zidane. Že po okraških hiše se spozna narodnost prebivalcev. Hrvati imajo v trikotu motiv vzhajajočega solnea, Madžari ogrski grb s sveto ogrsko krono, Švabi pa kake moderne, že gotove kupljene okraske, ki so večkrat prav neokusno uvrščeni.

Srbkinje nosijo deloma še narodna oblačila, madžarke navadno ne več. Švabkinje hodijo pa povsod v popolno črni obleki brez vseh okrasov. Ko sem jih prvič videl, sem mislil, da gredo od pogreba. Toda njihovesobe so okrašene s preprogami, lepim pohištvo, bogato posteljno opravo in z moderno pobarvanimi stenami. Po mizah in omarah stoji razna porcelanasta posoda — kras gospodinje. V srbskih hišah igrajo posebno vlogo lepe, domače preproge. Mnoge so res prava umetnina. Ne dobiš priproste srbske hiše brez tkalskega stola in drugih priprav.

Tu je kraj mlinov na veter. Počasi obračajo v vetru svoje peruti, kot bi premišljali svojo enolično usodo. Ob cesti in po polju stoje vodnjaki sami, zapuščeni, kakor veliki komarji, ki pijejo kri zemlje.

Božični prazniki.

Za moštvo smo napravili na sveti večer nekako družinsko veselico z božičnim drevescem. Pele so se božične in narodne pesmi v vseh mogočih jezikih. Imeli smo v neki hiši „polunočko“ in na sveti dan dve maši. Tudi na Štefanji dan in naslednje dneve sem opravil sv. mašo, ker v tisti hiši se mašuje vsako tretjo nedeljo. Hostijo sem dobil pri najbližnjem župniku. To je bilo veselja za maloštevilne katolike! Kaj takega niso imeli in ne bodo več, pravijo.

Vojska z Rusi.

Napredovanje nemških napadov. — **Zopet vjetih 1600 Rusov.** Uradno se poroča dne 8. jan. med drugim: Vel. glavni stan: Na vzhodnem bojišču je bilo zelo neugodno vreme. Ob pruski meji in na severnem Poljskem se ni nič izpremenilo. Vzhodno od Rawke so naši napadi na-

predovali. Vjeli smo 1600 Rusov in zaplenili pet strojnih pušk.

Opustošena Poljska. — Amsterdam, 8. jan. Po poročilih, došlih iz Petrograda, je neki poslanec ruske dume obiskal vso okolico med Lodzom in Varšavo. Poroča, da je Poljska skoraj popolnoma opustošena. Česar niso razdrli topovi, so uničili požari. Ni vasi, ki bi ne bila opljenjena. Ruska vlada je zato odredila stroge odredbe proti plenilcem. Po nagli sodbi je bilo ustreljenih 7 oseb, ki so oplenele grad. Skierniewice so le še velika razvalina. Bombe, ki so jih metali Nemci v Varšavo, so zažgale mesto na 30 krajih. Položaj na deželi je silovito žalosten. Zaloge živil so raznešene, gozdi posekani, polja pa prepregajo strelski jarki.

Boji v Karpatih. Budimpešta, 8. jan. Na vojaških operacijskih ozemljih v Karpatih so nastale velike povodnji, ki pa pomenijo za naše čete sijajno pomoč. Reka Ung je močno narasla. Poplavlila je prelaze, ki vodijo v gornje dele zemlinskega komitata, in pa ceste, ki vodijo v bereški komitat. Sinoči se je razvil pri Feny-pespölgy živahen artilerijski boj. V bereškem komitatu so naše čete pričele z ofenzivo, enako je tudi naš položaj severno od Sabora in v zemlinskem komitatu ugoden. V Bartfeld se prebivalstvo počasi vrača. Pri Sohatu so huzarji peš potisnili Ruse nazaj.

Pred odločilno bitko. Neki odeski list opisuje položaj okoli Varšave in zagotavlja, da je izvedel iz najboljšega vira, da se namerava rusko vojno vodstvo na varšavskem ozemlju spustiti v odločilno bitko. Zato tam Rusi koncentrirajo izredno veliko čet. Vsekako ne smemo pozabiti, da je Varšava — kar smo smatrali po zadnjem umikanju zveznih čet za nemo-goče — zopet središče velikih vojnih operacij, ki bodo morebiti odločilne za celo dejanje vojske.

Položaj na severu. Dunaj, 11. jan. Vojni poročevalci poročajo: V zahodni Galiciji ruska ofenziva splošno stoji. Častniki, ki so došli iz Karpatov, pripovedujejo o strašnih naporih tamošnjih bojov, v katerih naši vojaki zadržujejo številnejšega sovražnika. V četrtem huzarskem polku, ki se je doslej neprestano bojeval, so dobili častniki signum laudis, vsak deseti mož pa vojno dekoracijo. Nek visok častnik izjavlja, da se pri Rusih množe uporni pojavi. Zadnje dni ni bilo nobenih operacij, ker je vreme zelo slabo. Na obeh straneh izrabljajo odmor za dovoz novih čet, municije in živil. V Karpatih so se vršili brezpomembni boji.

Na južnem bojišču.

Artilerijski boj ob črnogorski meji. Dunaj, 10. jan. Uradno se poroča: Na južnem bojišču se je vršil kratek artilerijski boj pri naših postojankah, ki smo jih pomaknili do meje vzhodno od Trebinja.

General Frank in Potiorek prosita za vojno sodno postopanje. Dunaj, 11. jan. Znano je, da je bil odpuščen armadni poveljnik Liborij vitez pl. Frank v avdienci pri cesarju. V dvornih krogih se govori, da je prišel general pehote pl. Frank k cesarju zato, da je prosil, naj se uvede proti njegovi osebi vojno sodno postopanje. Ravno to je prosil tudi general pehote Potiorek.

Belgrad se ne naskoči. Iz Ujvideka poroča nek budimpeštanski večerni list: V inozemstvu se trdi, da nameravamo zopet obstreljevati Belgrad. Obveščeni smo, da se Belgrad ni obstreljeval in da ga ne naskakujemo in da ni zdaj o naskakovanju in obstreljevanju niti govora.

Turška vojska.

Rusi izpraznili severno Perzijo. Milan, 7. januarja. „Corriere della Serra“ poroča iz Carigrada, da so Rusi vojaško izpraznili vso severno Perzijo vsled nenadnega ofenzivnega sunka Turkov v Kavkazu.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Strašno obstreljevanje Reimsa. Milan, 5. januarja. Iz Pariza se poroča: Nemci silovito nadaljujejo obstreljevanje Reimsa. Ponoči je razpočilo v mestu 150 bomb. Ubitih je bilo veliko ljudi in povzročeno veliko materialne škode.

Nemci napadajo Bethune in Amiens. Berlin, 6. januarja. „Lokalanzeiger“ poroča iz Havra: Nemci zopet napadajo Bethune. Tudi iz Amiens prihajajo begunci v Havre. Pričakuje se, da Nemci drugič zasedejo Amiens.

Arzenal v Dünkirchnu uničen. Rotterdam, 6. januarja. „Eclair“ v Havre poroča, da je vsled obstreljevanja Dünkirchna od strani nemških letalcev zgorel večji del velikanskih zalog v arzenalu trdnjave Dünkirchen.

Siloviti boji za Steinbach. Genf, 7. januarja. Boji za višine Cerney in za posest vasi Steinbach spadajo po francoskih poročilih med najbolj krvave v tej vojski. Posebno silno so se borili v noči na ponedeljek za hiše na cerkvenem trgu. Tu so imeli Francozi najhujše izgube. Severovzhodno od Nieuporta je bilo francosko moštvo dveh motornih čolnov od nemških strojnih pušk popolnoma uničeno. Ostali so samo trije možje.

Nemški letalci metali bombe v Armentieres in Verdun. Milanska „Stampa“ poroča (8. t. m.) iz Pariza: Na flanderskem pomorju se je pojavilo veliko nemških letalcev, ki so metali bombe v več mest. Osobito v Armentieres je bilo vrženih veliko bomb, ki so napravile veliko škodo. Kmalu nato je obstreljevala nemška artilerija mesto. Poškodovala je veliko hiš. Tudi pri Verdunu so nemški letalci obstreljevali z bombami udrdbe.

Na Flandernskem sneži in dežuje. „Vossische Zeitung“ poroča iz Amsterdam: „Times“ pišejo: Ker trajno sneži in dežuje, je nekaj dni boj v strelskih jarkih nemogoč. Deluje le artilerija.

Odbiti francoski napadi. Iz nemškega uradnega poročila z dne 9. in 10. t. m. posnamemo: Vreme na bojišču je skrajno neugodno. Neugodno vreme, večkratno deževje, kakor da bi se bil utrgal oblak, in nevihte so razsajale tudi ta dva dni. Reka Lys je na posameznih mestih poplavlila bregove v širini do 800 metrov. Severovzhodno od Soissona so Francozi ponovili svoje napade, ki so bili vsi odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Nad 100 vjetnikov je ostalo v nemških rokah. — Zahodno in vzhodno od Perthesa (severovzhodno od tabora Chalons) so Francozi oba dni silovito napadli. Napadi so se ponesrečili z velikimi izgubami za Francoze. Okoli 150 sovražnikov je bilo vjetih. — V vzhodnem delu Argonov so nemške čete uspešno naskočile; vjele so 1200 Francozov, zaplenile več metalcev min in nekaj bronastih topov; šlezijski lovci, neki lorenski bataljon in hesenska deželna bramba se je zelo odlikovala. — Neki po Nemcih nezasedeni sprednji jarek pri Flireju je bil pogran v zrak v tistem trenutku, ko so ga zasedli Francozi. Uničena je bila vsa francoska posadka. — Dne 8. t. m. so Francozi vnovič poizkusili s ponočnim napadom vzeti vas Oberburnhaupt. Napad

se je popolnoma ponesrečil. Nemške čete so vjele nadaljnjih 230 Francozov in zaplenile eno strojno puško, tako, da se je plen pri Oberburnhauptu zvišal na dva častnika in 420 mož ter eno strojno puško. Francozi so tudi tu očitno imeli težke izgube.

Zadnje francoske rezerve vpoklicane pod orožje. Pariški dopisnik lista „Neue Züricher Zeitung“ poroča: Vpoklicali so pod orožje dozdej še nepotrjene letnike od leta 1887. do leta 1909.

Dopisi.

Št. Peter. Iz naše občine so bili — kolikor znano — dosedaj ranjeni, ali oboleli, ali vjeti sledeči vojaki: Janez Gorenc iz Mačkovca, ranjen v desno nogo in desno roko, je v bolnici v Usori v Bosni; Franc Bučar iz Mačkovca, ranjen v obe nogi, se je zdravil na Reki; Janez Zupančič iz Črešnjic, ranjen v desno stegno, v bolnišnici v Gradcu; Alojzij Vidic iz Št. Petra, že dvakrat ranjen, obakrat v nogo; prvič se je zdravil v Celju, zdaj v Ljubljani; Franc Porle iz Lešnice, že dvakrat ranjen; prvič, lahko ranjen, se je zdravil v Ljubljani, drugič, težko ranjen v levo roko; zdravi se v Kolosvaru; Franc Hervolj iz Ždinje vasi, ranjen v nogo, v bolnišnici v Ljubljani; Jožef Luštek, ranjen v desno roko, v bolnišnici na Dunaju; Janez Kramar iz Luterškega sela, obolel na revmatizmu, v bolnišnici v Beszterezébánya; Franc Rifelj iz Golušnika, ranjen v obe nogi, v bolnišnici v Przemislu; Franc Per iz Toplice, ranjen v nogo, v bolnišnici v Celovcu; Janez Vrtačič s prestreljeno nogo, v bolnišnici nekje na Ogrskem; Jožef Željko iz Sela, ranjen v stopalo, v bolnišnici v Aradu; Janez Žura, ranjen v obe nogi, v bolnišnici nekje na Sedmograškem; Janez Mohar iz Toplice, ranjen v roko, v Gradcu v bolnišnici; g. Ludvik Koželj, nadučitelj iz Št. Petra, revmatizem in splošna oslabelelost, v Miskolezu; Miha Švirt iz Jelš, ranjen v nogo, v bolnišnici na Dunaju; Franc Žitnik iz Štravberka, revmatičen, v Budimpešti v bolnišnici; Franc Pleško iz Prapreč, revmatičen, v bolnišnici v Ljubljani; Janez Bevc iz Kija, ranjen v desno nogo, vjet na Ruskem v Ufi; Anton Gotlib iz Št. Petra, vjet na Ruskem v Simbirsku; Anton Blažič iz Sela, obolel na revmi, v bolnišnici v Ljubljani; Walter Germ iz Bajnofa, ranjen v roko; Janez Zarabec iz Grčevja, v bolnišnici v Gradcu; Miha Planin iz Ždinje vasi, ranjen v roko, v bolnišnici na Reki; Anton Gregorčič iz Ždinje vasi, ranjen v nogo, na Reki v bolnišnici; Janez Potočar iz Trške gore, ranjen v roko, v bolnišnici na Dunaju; Janez Ščinkovec iz Harinje vasi, ranjen v križ, v bolnišnici v Košicah; dva brata Kuplenk iz Grčevja, oba ranjena.

„Slovenec“ se prodaja že par mesecev v trgovini Kres. — Amerikanci — zlasti Šporar, Vidrih in Selko — so se spomnili s precejšnjimi darovi naše župne cerkve, da si omisli novi tlak. — Gorelo je zadnji čas pri neki posestnici v Grčevju. Pri vsej žalosti pa je najbolj žalostno še to, da je zažgal že precej odrasel — seveda lahko miseln — domač fant.

„Psi s cveticami.“ Vojni kurat, gosp. Leopold Turšič, ki služi pri domobranskem pešpolku na ljubljanskem severnem bojišču, sporoča svojemu prijatelju v novo-meški okolici, s kakim požrtvovalnim veseljem se naši slovenski fantje udeležujejo vseh bojev. Dočim jih lastni voditelji ne morejo prehraniti, nazivljejo jih Rusi „pse s cveticami.“ Sovražniki imajo pri teh cveticah v mislih planinke, ki so značilno zunanje znamenje naših vrlih domobrancev, kako je že rekel neki rimski cesar: „Če me tudi ne ljubijo, da se me le bojé!“

Gospodarstvo.

Pretakanje vina.

Sedaj je gotovo že zadnji čas, da pretočimo ali presnamemo svoje vino, če

se hočemo obvarovati nepravil in škode spomladi ali poleti.

Če leži vino v gorkem spomladnem ali poletnem času še na drožeh, se pričnejo v njem drože, ki so lahko gnijoča tvarina, vsled delovanja raznih škodljivih glivic in bakterij razkrajati in posledica tega je delno ali popolno pokvarjenje vina, koje zadnje poznamo pod imenom zavrelka.

Presnemanje ali pretakanje vina moramo toraj izvršiti še tekom hladnega zimskega časa. Najbolje je, da za to volimo lepo solčno vreme, če pa tega ni, presnamemo vino ne glede na vreme, samo da je to delo v pravem času izvršeno.

Pred vsem moramo vino preskusiti, če je na zraku stanovitno ali ne, kajti če se na zraku zgosti, moramo z njim pri pretakanju drugače ravnati kot z vinom, ki je stanovitno.

V to svrhu že poprej natočimo nekoliko vina v kozarec in ga pustimo nekaj dni v kozarcu stati. Če dobi vino v tem času bolj temno, rjavo barvo in če se poleg tega še celo zgosti potem imamo opraviti z bolnim, nestanovitnim rjavečim vinom.

Pri presnemanju takega vina velja: pretakaj tako, da pride vino čim manj mogoče z zrakom v dotiko, tedaj najbolje s pomočjo vinske sesalke (pumpe) od soda v sod in ga pri tem dobro zažveplaj.

Treba je tedaj imeti drug sod, katerega dobro pomijemo, od vrha z azbestnim žveplom zažveplamo in v kojega potem takoj presnamemo novo vino. Na vsakih sto litrov vsebine vzamemo polovico, če pa vino v kozarcu hitro in hudo rjavi in se zgosti, cel trak tenkega azbestnega žvepla.

Ker je letos dosti tacega vina, ki barve ne drži in rjavi, opozarjam nato vinogradnike še posebej, kajti kdor takega vina ne žvepla, ta bo imel z njim tekom poletja lahko največje nepravilice.

Kakih 14 dni po pretakanju tako vino še enkrat preskusimo. Če se potem tekom 3—4 dni v odprtem kozarcu še zgosti, potem mu moramo dodati na vsakih sto litrov 3 g do 5 g svežega natrijevega bisulfita, to je belega, po žvepleni sokislini močno dišečega prahu.

Enako naj stori tudi tisti, ki je znati svoje vino že presnel in ga ni žveplal, tako da mu barva ne drži.

Pri pretakanju glejmo vedno tudi na to, da pretočimo vino vselej raj v v manjši sod, zlasti če nimamo drugega vina, s kojim bi sod lahko zalili.

V nepolnem sodu postane vino karnasto, v gorkem poletnem času pa tudi lahko cikasto. Oboje vinu na okusu močno škoduje, cikanje pa ga napravi celo neužitno.

Glejmo toraj, da nam pri pretakanju saj nekaj vina ostane, tistega spravimo v manjši sod in to vino naj nam služi potem za zalivanje velikih sodov, ki naj bodejo vedno polni, dokler vina ne prodamo, ali dokler ga ne raztočimo v manjšo posodo. Zalijo, to je za zalivanje namenjeno vino v majhnem sodu večkrat od vrha zažveplajmo.

Pogostoma se tudi dogaja, da imamo opraviti z mladim vinom, ki vsled žveplanja grozdja ali mošta dobi znan, neprijeten duh „po žveplu“, ali „po gnilih jajcah“, to je po žveplovi vodi. Ta duh je sicer neprijeten in napravi vino, če je močno razvit, skoraj neužitno, ampak odpravi se ga iz vina prav lahko in potem postane tako vino navadno najbolj stanovitno. Če opazimo ta duh pri vinu, moramo vino presneti čim prej mogoče. Čim dlje tako vino leži na drožeh, tem bolj smrdi.

Pri pretakanju bomo tako vino dobro prezračili s tem, da gledamo, da iz pipe v škap prav močno prši. S tem bo že en del neprijetnega duha iz vina izginil.

Vino napolnimo pri tem v sod, ki smo ga bili nekoliko zažveplali.

En azbestni trak žvepla zadostuje na 2 do 3 hl vsebine. Dasi na videz čudno, potegne plin, ki se razvija iz gorečega žvepla prej označeni duh po „gnilih jajcah“ to je žvepleni vodik nase in ga odstrani.

Če vino močno smrdi, je priporočljivo, da se pri pretakanju poslužujemo bakrenega lija, to je lija ali lakomnice, ki je znotraj z bakrenim plehom obit. Baker (kufer) mora pa biti snažen, očeden. Snažen baker vleče žvepleni vodik nase in se na njem kmalo naredi tenka plast žveplenokislega bakra, to je modre galice, ki se pri tem razvija. Za vsakimi štirimi ali petimi škafi oziroma že prej, kakor hitro vidimo, da je baker teman postal, ga moramo z vodo in krtačo dobro podrgniti in osnažiti, da postane zopet svetel.

Če nimamo bakrenega lija, zadostuje seveda, če vložimo v navaden lesen lij večji kos snažne bakrene pločevine (pleha), ki jo lahko dobimo pri kleparju ali pri kotlarju, ali pa si jo sami izrežemo iz kakšne stare, nerabne škropilnice.

Vino, ki ostane pri preskušnji v kozarcu na zraku enake barve ali pa postane bolj čisto, ne kaže nikakih napak. Takemu mlademu vinu pa vselej dobro stori zračenje. Kisik iz zraka vpliva namreč na to, da se nektare, vino kaleče snovi, zlasti beljakovine, iz njega hitreje izločijo. Tako vino bomo pri presnemanju prezračili in ga tudi nekoliko, čeprav bolj zmerno, zažveplali. Na 200 do 400 litrov vsebine zadostuje, ako zažgemo v sodu, v katerega mislimo vino pretočiti, eden azbestni trak žvepla. Po presnemanju, zlasti če smo vino malo bolj zažveplali, moramo pustiti vino nekaj tednov na miru. V tem času se duh od žveplanja iz vina izkadi, razne kaleče ga snovi se izločijo in vino postane bolj čisto ter dobi milejši in čistejši okus.

B. Skalicky.

Loterijske številke.

Trst, 13. januarja 87 12 54 4 3

Usoda naših vojnih ujetnikov.

Dunajski poročevalec „Az Esta“ poroča o zanimivem intervjuu s tajnim svetnikom baronom Spiegelfeldom, vodjem centralnega urada za vojne ujetnike. Z ozirom na znano papeževo akcijo je baron Spiegelfeld izjavil, da se bo potem, ko bodo končane diplomatske obravnave, hitro začelo s transportom ujetnikov v domovino. Vendar bi se pa utegnile pojaviti tehnične težave, ker je treba pomisliti, da je n. pr. Rusija pretežni del naših vojnih ujetnikov poslala v Sibirijo in celo na obalo Tihega Oceana. Vendar je pa, hvala Bogu, usoda naših vojakov v ruskem ujetništvu razmeroma ugodna, kar moram resnici na ljubo konstatirati. O tem pričajo pisma, ki jih vsak dan dobivamo od ujetnikov; četudi je položaj posameznika morda tu in tam težaven, vendar je splošen vtis popolnoma pomirljiv in mi vidimo, da Rusi z našimi vojniki dobro ravnaajo. Seveda so v Rusiji nekatera manjša zla. Zlasti med transportom ujetniki veliko trpe. Razen tega je eden najgrših pojavov ta, da se ujetniki redno naravnost plenijo. O ruskih bolnišnicah dobivamo dobra poročila. Ujetniki jih v svojih pismih hvalijo, kakor tudi obnašanje zdravnikov in prebivalstva nasproti njim. Drugače stoji stvar v Srbiji. Mislim da so Srbi jako zadovoljni s tem, da se ujetniki zamenjajo, ker vlada ne more niti za lastne ranjence preskrbeti dobre oskrbe. Zelo značilno je, da naši bratje, ki so prišli v srbsko ujetništvo, v svojih pismih večinoma za denar prosijo, iz česar je sklepati, da jim veliko manjka, kar si morajo le z denarjem preskrbeti. Posebno veliko trpe zbog pomankanja gorke obleke. Zato se je uvedla akcija, da se naši v Srbiji ujeti vojniki preskrbe z gorke obleke. Naša vlada je že storila primerne korake in naš italijanski konzul v Solunu sta že velike svote poslala v Srbijo. Treba je pa storiti

še več. — V drugo poglavje spada osoda v sovražnih državah interniranih avstrijskih in ogrskih državljanov, ker to vprašanje ni urejeno. Nihče ni mislil na to, da bi se v vojnem slučaju v tisočih zapirali mirni prebivalci samo zato, ker so tuji državljani. Tu treba Rusijo trdo obsoditi. Ruske oblasti so dale Avstrijce in Nemce iz njihovih stanovanj odpeljati v severovzhodni del evropske Rusije in jih pregnale v vasi. Mnogi izmed njih se bore s smrtjo vsled lakote. Naše zunanje ministrstvo je pa v korist teh nesrečnikov uvedlo energično akcijo.

Domače in tuje novice.

„Narodna čitalnica“ v Novem mestu opusti vsled soglasnega sklepa občnega zbora z ozirom na resni vojni čas plesne zabave in sploh vse hrume veselice tekem predpusta.

V srbskem vjetništvu se nahaja Albin Ziegler iz Novega mesta. Bil je ranjen pred kakimi tremi tedni. Pobrli so ga sicer naši vojaki, a so ga menda pustili o priliki umikanja z večimi drugimi ranjenci v Srbiji. Sedaj se nahaja v Valjevu.

Po vojni bomo pa spet brali. Z bojišča se je zglasil na naše uredništvo s pozdravi g. Alojz Fischer, in sicer:

Slavno uredništvo!

Že služim četrto leto; na dopustu sem bil samo enkrat, namreč 16. marca 1912. Takrat sem zadnjikrat bral „Dol. Novice“. Prišel je pa čas vojne in 26. julija 1914 sem bil prvič v ognju. Mislil sem že, da je sedaj vsega konec in da slovenskih časopisov nikoli več bral ne bodem. A človek obrača, Bog pa obrne. In res, ravno na novega leta dan dobim v roke tukaj na bojnem polju — „Dolenjske Novice“ z dne 27. novembra in 4. decembra. Torej kar dvoje na enkrat! Bil sem jih tako vesel, da sem se od veselja zjokal. Napredujte tako naprej! Po vojni bomo pa spet brali! Pozdrav na očeta. Fischer Alojz.

Op. ur. Vrlemu prijatelju našega lista iz srca želimo, da bi se njegova želja čimprej izpolnila. Bog Vas ohrani — zglasite se zopet!

Avtomobilna vožnja med Krškim in Novim mestom. Dnevno dvakratna avtomobilna poštna vožnja med Krškim in Novim mestom se s 1. januarjem 1915 izpremeni v dnevno enkratno.

V Sibiriji se nahaja kot vojni vjetnik Anton Vidmar, posestnik iz Leskovca, brusniška fara; dolgo ni bilo o njem nikakega glasu.

Iz ruskega vjetništva je pisal Jakob Čoč iz Jelovega pri Radečah in pravi, da je daleč v Rusiji ter popolnoma zdrav. Pismo je romalo iz Rusije do Radeč 70 dni.

Pozor! Ker vsled nastalih razmer tukajšnji trgovci ne dobijo soli, ako ne dostavijo praznih, je umevno, da iste z vrečami vred tudi ne morejo prodati. Opozarja se za to, da vsakdo, ki hoče kupiti v trgovinah celo vrečo soli, mora prinesiti vrečo sam seboj, sicer soli ne more dobiti.

Kletarski tečaj je priredil od 12. do 14. t. m. vinarski nadzornik g. B. Skalicky. Predavanja so bila velezanimiva. Poslušal bi jih z velikim dobičkom vsakdo, ki ima kaj opraviti s kletjo, pa tudi vsak izobraženec. V kratkem nam je g. nadzornik podal ogromno tvarine. Udeležencev je bilo letos manj, čemur je kriva pač vojska. Prišli so gospodje iz Trsta in Istre, z Gorenjskega, iz Ljubljane; iz domačega kraja sta bila mej drugimi odvetnik g. Slanc in g. naddavkar Brovet iz Starega trga pri Trebnjem. Pogrešalo se je pa Belokranjec. Svoj čas so belokranjska vina slovela, dandanes jih ne morajo spraviti v denar. Ljudje se za stvar premalo zanimajo.

Pri tem bodi opomnjeno, da naši ljudje z vinom tudi tržiti ne znajo. Vsled previsokih cen, ki mu jih nastavljajo, jim ostane vino po kletih, ko so Vipavci n. pr. že davno prodali boljše kakovost po nižji

ceni. Posledica tega so znani „bušenšanki“, posamezna vas izpije svoje vino, denar pa ne pride v deželo. Na ta način mora vinarstvo po Dolenjskem propasti. Žalostno!

Virtuoz na glasovirju Anton Foerster ml. umrl. V Trstu je 9. januarja po dolgem trpljenju umrl virtuoz na glasovirju, gospod Anton Foerster, sin znanega tukajšnjega skladatelja gosp. Anton Foersterja. Bil je še-le v 48. letu.

Veliki kraški vodovod. Ogromni vodovod za ves goriški Kras je sklenjena reč. Vodo bo dajala Ilirska Bistrica, ki se bo umetno dvigala kakih 250 metrov visoko, kjer prične vodovod za goriški Kras.

Velik sneg v Italiji. Od 1. t. m. v velikem delu Zgornje in Srednje Italije močno sneži. Tu leži že 10 centimetrov debel sneg. Vlaki imajo zamude.

Padel je na severnem bojišču brat gospe Habjanove v Litiji, rezervnik 87. pp. Viktor Koletnik.

Novi krški škof. Cesar je imenoval profesorja na deželni realni gimnaziji v Mödlingu dr. Adama Hefter za krškega knezoškofa.

Avstrijski vojaški zdravniki, duhovniki in druge osebe zdravstvene službe, ki se nahajajo v ruskem vjetništvu, se smejo zopet vrniti v domovino. Ta ukrep ruske vlade odgovarja smislu „Ženevske konvencije“.

Vpoklicanje rojstvenih letnikov 1887, 1888, 1889 in 1890 bosansko-hercegovinskih službeobvezancev v evidenci druge rezerve. Oni bosansko-hercegovinski službeobvezanci v evidenci druge rezerve rojstvenih letnikov 1887, 1888, 1889 in 1890, kateri so bili na prebiranju spoznani s posebnim za službo z orožjem, ako se niso že pritegnili v to službo z orožjem, ali niso bili iz ozirov javne službe ali javnega interesa oproščeni te službe na določen ali nedoločen čas, morajo priti dne 16. jan. 1915. leta k c. in kr. dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu, h kateremu spada njihovo bivališče. Izkaznica, ki jo je tudi seboj prinesiti, daje pravico do brezplačne vožnje po železnici, kadar se odrine v službovanje, in pred nastopom te vožnje jo je dati opremiti s pečatom pri blagajnici za osebe na postaji odhoda. Vsak si naj preskrbi obleko in obuvalo, kakor je razvidno iz lepakov.

Avstro-ogrski ujetniki v Rusiji. Sofija, 7. januarja. Ujete avstro-ogrske vojake so pričeli prepeljavati v Sibirijo. Delali bodo pod vojaškim nadzorstvom na veleposestvih. Veleposestniki jim bodo morali skrbeti za obleko, stanovanje in hrano. Vsak mesec dobe 15 rubljev.

Varčevanje z živili. C. kr. korespondenčni urad objavlja: Varčevanje z domačimi zalozami moke, ki mora zadoščati do bodoče žetve, je resna dolžnost splošnosti. Vlada je zato nedavno odredila, da se sme pšenična in ržena moka (bodisi moka ali kruh) spravljati v promet le primerno mešana z ječmenom, koruzo in s krompirjem. Naravno iz tega sledi, da se redno tudi živina ne sme pitati z žitom. 8. t. m. se je objavil odlok poljedelskega ministrstva s 5. t. m., ki odreja potrebno in prepoveduje pitanje živine z mleti sposobno ržjo, pšenico in ječmenom, kakor tudi ne z rženo, pšenično in ječmenovo za peko sposobno moko. Iz važnih gospodarskih razlogov sme politična deželna oblast izjemoma dovoliti pitanje živine z ržjo ali ječmenom, če ga je pridelal živinorejec sam in le za njegovo živino. To določilo je osobito važno v goratih krajih, kjer bi se prodaja pridelanega žita ne izplačala.

Dobava prebranih vojaških konj. Vojno ministrstvo je odredilo, da se vojaški konji, ki so bili ranjeni ali so vsled naporov postali nesposobni za vojaške namene, za nizke cene prepuste avstrijskim kmetovalcem. Taki prebrani konji si ob dobri oskrbi kmalu opomorejo in so potem za poljska dela še prav uporabni. Za vojaške svrhe pa nikakor ne pridejo več v poštev, ker so s posebnim žigom zaznamovani kot za vojno za vedno nesposobni.

Te konje oddaja vojno ministrstvo potom deželnih kulturnih svetov, kjer teh ni, pa potom glavnih kmetijskih korporacij. Vojno ministrstvo ne prevzame glede teh konj nikakoršnega jamstva za morebitne nedostatke in napake ter morajo oni kmetovalci, ki hočejo kupiti takega konja, podpisati v tem smislu poseben reverz. Nazaj se konja pod nobenim pogojem ne vzame. Oddaja teh konj se izvrši dražbenim potom, pri čemer je cenitev zelo nizka. Dražbe se smejo udeležiti samo kmetovalci, nikakor pa ne kupčevalci, vsled česar mora vsak kmetovalec prinesiti s sabo župansko potrdilo, da je dal svoje konje erarju. Tudi se mora vsak kmetovalec zavezati, da bo te konje uporabljal na lastnem kmetijstvu, in sicer najmanj pol leta. Na ta način se hoče preprečiti, da bi se s temi konji ne skušali pod kakoršnokoli pretvezo okoristiti konjski kupčevalci.

Halo! Kdo želi zadeti glavni do-bitek? Ta naj nemudoma naroči izbornu turško srečko na ugodno mesečno odplačevanje in v srečnem slučaju zamore postati v kratkem bogataš s 400.000 franki! Turške srečke igrajo šestkrat v letu in mora vsaka srečka zadeti! Izdana kupnina tedaj nikakor ni izgubljena, ker se celo v najneugodnejšem slučaju skoro docela povrne. Prihodne žrebanje se vrši že dne 1. februarja. Najcenejša in najbogatejša loterija! Pojasnila daje in naročila sprejema: Srečkovno zastopstvo 13. Ljubljana. — Sprejema se tudi naročila in najsrečnejše številke razredne loterije!

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvirnih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znancem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Velikodušnost papeževa. Dasi ve ves svet, v kako težavnih gospodarskih razmerah se nahaja sveta Stolica, vendar poročajo k božičnim praznikom iz Rima, kako silno požrtvovalno je srce novega papeža. Nakazal je za revne družine v Belgiji 200.000 frankov, za bedne družine v Avstriji pa 100.000.

Nad 100.000 vjetnikov se vrne domov. Sv. Oče je posredoval pri vseh vojskujočih se državah, naj olajšajo vojno gorje saj s tem, da za vojsko nesposobne vjetnike vrnejo domov. Sedaj so vse države sprejele papeževo posredovanje in tako se bodo za vojsko nesposobni vjetniki vrnili med svoje drage. Nad 100.000 mož se povrne tako po prizadevanju sv. Očeta v domovino. Število za vojsko nesposobnih vjetnikov, ki se bodo med vojskujočimi državami izmenjali, znaša namreč kakor se domneva, 100.000 — 150.000 mož. Centrala za izmenjavo bo v švicarskem mestu Genf, kamor dojdejo prvi vlaki z ujetniki ta mesec. Koliko src se te dni in se bo še s hvaležnostjo spominjalo sv. Očeta, ki lajša gorje tisočcem.

Ruski car papežu. Rim, 7. januarja. „Osservatore Romano“ objavlja brzojavko ruskega carja Nikolaja papežu, v kateri čestita sv. očetu, da je sprožil to tako

plemenito misel in izjavlja, da se rad pridružuje človekoljubnemu predlogu, da se izmenjajo za vojsko nesposobni vojni vjetniki. Car Nikolaj končno zagotavlja papeža svojega velikega spoštovanja in simpatije.

Iznane misijonarke pri papežu. Rim, 9. januarja. Več sto iz Turčije izgnanih francoskih misijonark je papež sprejel. Pripovedovale so, da so turške oblasti in ljudstvo postopale ž njimi z največjo uljudnostjo in korektnostjo.

Male deklice Hindenburgu. Danes je Hindenburg v vsej Nemčiji najbolj znana osebnost, o kateri se največ govori, piše in kuje v deveta nebesa. Tudi male deklice pišejo Hindenburgu zanimiva pisma. Iz „Berliner Tagblatta“ posnemamo par takih cvetk dekliske modrosti. — Jedna piše: Velecenjeni gospod Hindenburg! Vi ste že tako star, pa še lovite toliko Rusov. Jaz sem prav vesela, ako lovite Ruse. Vsak dan molim, da bi ne zgubili vojne. Ali ako nam gospod Bog podeljuje neprenehoma tako velike zmage, gotovo ne zgubimo. Ko ste zadnjič ujeli 40.000 Rusov, nismo imeli šole. Za to moramo biti hvaležne le Vam in Vašim vojakom. Tudi te dni po zadnji zmagi ni bilo šole. Prosim Vas, nalovite zopet prav veliko Rusov in ne pustite se lepo Vas prosim, ustreliti od teh bedastih Rusov. Tisočkrat Vas pozdravlja ...“

Oboroževanje Rumunije. Graški listi poročajo: 7. t. m. je zboroval v Bukareštu ministrski svet, ki se je pečal z vojaškimi zadevami. Dunajsko rumunsko poslanstvo razglašča, da se morajo predstaviti domačim nabornim komisijam tisti možje, ki so bili novačenju letnikov 1909 do 1915 izpoznani kot nesposobni za orožje. Če se ne zglase, jih brez pregleda takoj uvrste v armado.

Razpust vseh dijaških društev na Hrvatskem. Hrvatska deželna vlada, oddelek za nauk in bogočastje, je razpustila z dekretom z dne 27. decembra 1914 št. 32.742 vsa literarna, glasbena in druga dijaška društva na srednjih šolah razen skautskih.

Francoske ladje bodo odlpule iz Adrije? Rim, dne 4. januarja. Admiral Lapeyrere, poveljnik francosko-angleškega vojnega brodograja v Adriji je odredil, da njegovo brodograje radi nevarnosti pred avstrijskimi podmorskimi čolni, odlpuje iz Otrantske morske ožine. Napad na boko kotorsko bodo Francozi odložili do spomladi. Napad na Kotor bi se naj spomladi posebno z Lovčena pričel z vso srditostjo in se tako izsilila pot v Kotor tudi s suhe strani. Gora Lovčen je sedaj vsa v ledu in snegu.

Sestanek rumunskega in bolgarskega kralja. Berlin, 7. januarja. Telegraphen-union“ poroča iz Bukarešte: Potrjuje se, da se v prihodnih dneh sestaneta rumunski in bolgarski kralj, in sicer na rumunskih tleh. Diplomatični dogovori so malone dovršeni. Oba vladarja bosta spremljala zunanja ministra.

Obstreljevanje Dardanel. Carigrad, 9. jan. Obstreljevanje Dardanel dosedaj ni imelo nobenega znatnega uspeha.

Najnovejša poročila.

Zunanji minister grof Berchtold je odstopil; na njegovo mesto je cesar poklical barona Buriana.

Nov moratorij izide te dni. Podrobnosti prihodnjič.

Strašen potres je obiskal Italijo. Več tisoč ljudi je mrtvih. Porušena so cela mesta. Samo v Alezano je baje ubitih 10.000 oseb.

Tržna poročila.

Cena prašičem se je v zadnjem času močno vzdignila. Vidi se, da smo sredi vojne in da primanjkuje krme za pitanje. Pitanih prašičev je čimdalje manj, popra-

ševanja po njih je pa čim dalje več. Na novomeškem trgu so pitani prašiči po 1 K 20 h do 1 K 60 h 1 kg žive teže, kakor so rejeni. Mlajši in lažji peršutniki so ceneji, debeli prašiči pa dražji. Prav debeli prašiči so se prodali tudi še dražje. Sedanja visoka cena je v soglasju z draginjo žita in krompirja, pa tudi v soglasju s pomanjkanjem teh krmil. Kdor ima sedaj kaj več klaje za pitanje, naj le pita, ker bo cena še rastle, kakor vse kaže. Sedaj bodo tudi mladiči dobri in se bodo dobro prodajali s težo po 60 do 80 kg.

Cena prasetom je tudi dobra, ker je dosti kupca za nje. Na zadnjo sejnico se je pripeljalo primeroma malo praseta, dočim je bilo kupca dosti. Kupčija je bila zaradi tega živahna in dobra. Tudi zadnji pondeljek so se praseta dobro prodajala.

Vinska kupčija je letos bolj slaba. Manjka pivcev in za to tudi kupcev. To je občutna škoda za naše vinske kraje. Stroški za vinograde so čimdalje večji, dohodki pa le nočejo priti. Letos imamo po več letih zopet enkrat dobro kapljico in po ugodni ceni, pa je zaradi vojnih razmer le težko dobiti kupca za njo. Iz novomeške okolice se je nekaj vina oddalo, pretežna večina pa čaka na kupca. Cena vina je po 32 do 44 h liter. Novomeška kmetijska podružnica se je obrnila z okrožnico na vse gostilničarje in vinske trgovce na Kranjskem z vabilom, da se obračajo z naročili v domače kraje in da točijo po gostilnah domač pridelek. Upajmo, da se bo v tem pogledu tudi pri nas na bolje obrnilo in da pridejo tudi za naše vinogradnike zopet boljši časi.

Gospodarske drobtine.

Oddaja modre galice. Kmetijska podružnica je zbrala naročil za 20.000 kg, torej za dva vagona modre galice, ki prideta v kratkem v Novo mesto. Ta galica stane po 80 h kilo, tako da znese vsa naročena galica na mestu v Ljubljani 16.000 kron. Vožnjo do Novega mesta bo še posebej plačati. — Tako mora vinogradnik že vnaprej delati izdatne stroške za obdelovanje svojih vinogradov, predno je spravil svoj zadnji pridelek v denar. Kakor čujemo, je galica v zadnjem času zopet poskočila v ceni in stane danes v Trstu po 90 h kilo. — Oddajo galice na novomeškem kolodvoru bomo naznanili v tem listu.

Oddaja konj za vojsko. V zadnjem času se je odpeljalo toliko konj po vojaštvu iz naših krajev, da bo nastalo občutno pomanjkanje uprežne živine za naše kmetije. Posebno težko bodo čutili to kraji, ki so navezani na konjsko vprego. V mnogih drugih slučajih bo kazalo gospodarjem kupiti voli, da se nadomesti konjska vprega. Ker je odšlo tudi mnogo kobil, bo trpela v bližnjem času vsa naša konjereja in z njo vred seveda tudi naše kmetije.

Trtne škropilnice. Trtne škropilnice, ki se izdelujejo iz bakra bodo letos gotovo zelo drage, ker je baker (kufer) vsled omejenega uvoza in vsled velike uporabe v vojski že sedaj zelo drag. To nam kaže že močno zvišana cena modre, bakrene galice. Zato je gotovo prav, da spravijo gospodarji že sedaj svoje stare trtne škropilnice v red. Kjer je škropilnica že toliko pokvarjena ali obrabljena, da jo domač klepar ne more več dobro popraviti, tam naj pošljejo škropilnice naravnost v tovarno, ki izdeluje dotične vrste škropilnic. Ako gospodar ne ve za naslov, obrne naj se na trgovca pri kojemu je bil trtno škropilnico kupil.

Najvišje cene za oves. Potem, ko so bile vpeljene najvišje cene za žito, moko in krompir, jih je vlada vpeljala še za oves. To se je zgodilo z naredbo trgovskega, poljedelskega in notranjega ministrstva z dne 21. decembra 1914, ki določa:

§ 1. Ob prodaji ovsa v veletrštvu se naslednje najvišje cene za meterski stot ne smejo prekoračiti: Na Nižjem in

Gorenjem Avstrijskem 25 K, na Solnograškem 25 K 50 v, na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Goriškem, v Trstu in v Istri 26 K 50 v na Tirolskem (ne všteti deželne pribitke na žito) in na Predarelskem 27 K 50 v, na Češkem 23 K 50 v, na Moravskem in v Šleziji 24 K, v Dalmaciji 27 K.

§ 2. Kot veletrgovina v smislu te naredbe ima veljati promet med pridelovalci, trgovci in obdelovalci. V § 1 določene najvišje cene se tudi pri direktnem prometu med pridelovalcem in porabiteljem ne smejo prekoračiti.

§ 3. Najvišje cene je razumeti za kraj pogodbene dobave za 100 kilogramov brez vreče proti gotovini (netto per kassa). Najvišje cene obsegajo stroške prekladanja in prevoza do prekladalne postaje.

§ 4. Posestnika zalog ovsa sme deželno politično oblastvo pozvati, da jih dobavi po določenih najvišjih cenah, kolikor niso potrebne za lastno porabo. Ako se posestnik brani, ugoditi temu pozivu, sme deželno politično oblastvo te zaloge prodati na posestnikov račun in stroške; prodajno ceno ima končno veljavno določiti politično deželno oblastvo vpoštevaje najvišje cene kakor tudi kakovost in porabnost blaga zaslišavši izvedence.

§ 5. Ta naredba se nanaša na dobavo ovsa iz carinskega inozemstva.

§ 6. Za promet s semenjem sme poljedelski minister na predlog kakšne kmetijske korporacije ali c. kr. semenske kontrolne postaje na Dunaju dovoliti izjeme od te naredbe.

§ 7. Prestopke določil te naredbe in predpisov, ki se izdado na podlagi te naredbe, kaznujejo pri prodajalcih politična oblastva prve stopnje z denarnimi globami do 5000 K ali z zaporom do šest mesecev.

§ 8. Ta naredba stopi v veljavo dne 25. decembra 1914.

Oklic.

Pri c. kr. deželni vladi ustanovljena nabiralnica naturalnih daril c. in kr. vojnega oskrbovalnega urada ima med drugim nalogo, da preskrbuje v vojni se nahajajoča krđela z gorkim zimskim perilom in s sredstvi proti mrazu. — Dasiravno je požrtvovalno prebivalstvo Kranjske mnogo darovalo, so vendar ti darovi zaostali za upravičenimi zahtevami krđel.

Domačim kranjskim krđelom je bilo skupaj oddanega:

6173 gorkih srajc, 346 spod. jopičev, 367 volnenih jopic, 6519 gorkih spodnjih hlač, 6575 snežnih oglavnic, 852 šalov, 1452 opasnice, 4090 parov rokavic, 999 parov rokavic brez prstov, 996 parov palčnikov, 7404 parov zapestnikov, 2746 parov dokolenk, 946 parov kolenik, 601 parov volnenih dolgih nogavic, 6345 parov volnenih kratkih nogavic, 6450 parov volnenih krp za noge.

Darovalo se je do sedaj: 1300 gorkih srajc, 200 spodnjih jopičev, 300 volnenih jopičev, 1250 gorkih spodnjih hlač, 2800 snežnih oglavnic, 920 šalov, 1550 opasnice, 2089 parov rokavic, 1000 parov rokavic brez prstov, 2636 parov zapestnikov, 250 parov dokolenk, 850 parov kolenik, 230 parov volnenih dolgih nogavic, 4057 parov volnenih kratkih nogavic, 3970 parov volnenih krp za noge.

Treba je bilo toraj srajce, spodnje jopiče, volnene jopice, gorke spodnje hlače, snežne oglavnice, rokavice, rokavice brez prstov, zapestnike, dokolenke, volnene dolge nogavice, volnene kratke nogavice in krpe za noge v večjih množinah iz nabranega denarja nakupiti. — Pričakovati je novih zahtev krđel, katerim ne bo mogoče zadostiti. — Prisiljen se obračam vnovič na vže opetovano izkazano požrtvovalnost prebivalstva Kranjske s prošnjo, da z nadaljnjimi darili v denarju, v zimskem perilu in v sredstvih proti mrazu olajša našim vojskujočim se vojakom težkoče vojske.

Darila v denarju naj se blagovoli poslati c. kr. deželnemu predsedništvu, ali c. kr. okrajnemu glavarstvu, ali prečastitemu župnemu uradu, ali pa županstvu; darila v zimskem perilu in v sredstvih proti mrazu pa nabiralnici naturalnih daril c. kr. deželne vlade v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica 20, pritličje, desno, neposredno ali pa potom gori navedenih uradov.

C. kr. deželni predsednik:
Teodor baron Schwarz l. r.

Belokranjski - vestnik. -

Z Radovice. Ranjen je bil še novembra mesca na južnem bojišču Matija Cesar, posestnik iz Radovice št. 7. Bil je nekaj časa doma, a se še zdaj zdravi v Ljubljani. Ležal je 56 ur neprestano v blatu in snegu.

Istotam je padel, v trebuh zadet, Janez Simonič, posestnik z Boldrža št. 7. Bil je zelo priden in skrben gospodar. Zapušča ženo s šestimi nedorastlimi otroci.

Na severnem bojišču so bili ranjeni: Jožef Petrič, posestnik z Radovice št. 14, zadet od treh krogel, v stopalo, v stegno in v roko. Bil je štiri tedne doma, zdaj se je zopet vrnil na bojišče. — Od Mart. Režka z Bojanjev št. 6 so poročale „Novice“, da je bil ranjen. Zdj se nahaja zopet v bolnišnici na Ogrskem. Ima zmrznjene noge. Ranjen je bil tudi Janez Matekovič, posestnik z Radovice št. 21, in Anton Jurglič že vdrugič. — O Alojziju Bajuk z Radovice št. 75 pa ni glasu, odkar je odšel na vojsko. Tudi vse poizvedovanje je brezuspešno.

IV. izkaz

cesarice Elizabete kot rezervni bolnici Rdečega Križa v Novem mestu došlih darov.

G. Anton Ulm, Klevevž, 2 zaboja jabolk, 57 štrukljev, 3 škatlje peciva. — g. Leopoldina dr. Schegulova čaj, rum, sladkor, keksi. — G. Oton Bajer, zastopnik Mengeške pivovarne, 4 zaboje, to je 100 steklenic piva. — G. Bohuslav Skalicky 42 litrov vina. — G. pl. Langer, Bršljin, 1 sodec vina, 2 kosa plečeta, 1 zaboj jabolk, 1 škatljo močnatih jedij, 100 štrukljev. — Slavno šolsko vodstvo Ajdovec 4 mernike krompirja, suhe hruške, češplje, črešnje. — G. Anton Šproc 6 zavojev tobaka. — G. Josip Matko, 1000 cigaret. — Gg. brata Kobe 100 hrenovk in cervelad, 1 zaboj pomaranč. — G. pl. Pöll Anton veliko množino peciva. — G. Appe, Kandija, veliko množino peciva. — G. dr. Hrašovec 2 K. — G. Oblak 1 zaboj pomaranč. — Slavni gozdni urad kneza Auersperga v Soteski 1 srno. — G. Filip Ogrič 2000 cigaret, 40 nadlehtnih pasov z rudečim križem. — G. pl. Fichtenau 4 steklenice žganja za čaj. — Čč. šolske sestre Šmihel 100 razglednic, več molekov. — G. pl. Garzarollijeva 1000 cigaret. — Slavna Prva Dol. posojilnica Metlika 50 K. — G. Flor. Zorko, Družinska vas, 3 mernike krompirja. —

G. grof Margheri, Stari grad, 251 vina, 2 kozarca medu, surovo maslo. — Čč. oo. frančiškani so pogostili ranjence na novej leta dan s poticami in vinom in jim delili razglednice. — G. dr. Robert Goriany, Rupčevrh, 1 srno. — V III. v zadnjih „Dol. Novicah“ objavljenem izkazu darov se je pomotoma opustila označba, da so bili darovi naklonjeni ženski bolnici. — Slavno občinstvo se vnovič prosi, da odda darove v pisarni oskrbnitva bolnice, ker sicer bolnica ne more prevzeti jamstva, da se darovi v časopisu izkažejo. — Plemenitim darovalcem iskrena hvala — naj ostanejo tudi v bodoče zavodu naklonjeni.

Rechbach.

Poziv!

Arhiv mesta Krakova skupno s prebivateljskim pomožnim odborom prične v kratkem izdajati v poljskem jeziku obširno delo o zgodovini in življenju Slovencev na vseh poljih. Prosimo torej vse narodno misleče Slovence, da bi pošiljali nižje podpisnemu zastopniku knjige, brošure, zgodovinska dela, poročila o društvenem življenju, slike, fotografije, razglednice, članke, liste, časopise, dnevnike itd.

Kazimir Lagosz.

Ljubljana,

Gosposka ulica 19, I. nadstropje.

Učeneo

ki ima veselje za mizarsko obrt — se takoj sprejme. — Več se izve pri Franc Košir-ju, Suhor št. 23. 122-2-1

Dražbeni oklic.

E 1255/13
19

Dne 8. februarja 1915 predpoludne ob 10. uri vrši se pri tem sodišču, v izbi št. 31, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Rudolfovo vl. št. 152, hiša št. 62 v Rudolfovu. — Cenilna vrednost 36.534 K. Najmanjši ponudek 18.267 K.

Zemljiška knjiga Rudolfovo vl. št. 46, hiša št. 42 v Rudolfovu in hlev z lopo. — Cenilna vrednost 8500 K. Najmanjši ponudek 4250 K.

Zemljiška knjiga Rudolfovo vl. št. 422, vrt za zelenjavo v prvem dobrotnem razredu. — Cenilna vrednost 1792 K. Najmanjši ponudek 1194 K.

Zemljiška knjiga Rudolfovo vl. št. 497: a) gospodarsko poslopje. — Cenilna vrednost 6600 kron. b) Zemljiške parcele. — Cenilna vrednost 3900 kron. Najmanjši ponudek 7682 K.

K nepremičnini, zemljiška knjiga Rudolfovo, spadajoče sledeče pritlikline: Dva konja, dve konjski opremi, voz, dva manjša vozova, sani, okovan zaboj za gramoz, dve vrvi, štiri dolge verige, šest zavornic, samokolnica, štiri gnojne vile, štiri grablje, tri kose, dve lopati, eden kramp, dve rovnici, dve motiki, plug, dve brani, dvokrilni plug, sejalnica, slamoreznica, dva čebra, dve kadi, žitnica, v cenilu vrednosti 1022 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovu, odd. IV., dne 30. decembra 1914. 123

Lepo posestvo

v Kandiji pri kolodvoru je zaradi odhoda posestnika takoj na prodaj, oziroma se odda tudi v najem. Zraven spada še nova hiša s tremi sobami, vežo, kuhinjo in z obokano kletjo; nadalje šupa, lepa njiva za hišo za pridelovanje zelenjave in sadni vrt okoli hiše in ob hiši trte. — Posestvo leži na državni cesti iz Novega mesta v Toplice in Žužemberk. Hiša je prilična za gostilno, ker je tik kolodvora, pripravna je pa tudi za uradnike in penzioniste. Na drugi strani je še ena večja njiva. Proda se vse skupaj ali pa tudi posamezno. Kdor želi kupiti, naj se oglasi ravnotam pri lastniku Franc Sekula, Kandija št. 74, p. Rudolfovo.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

=== v lastnem domu v Kandiji ===

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0

1-0-40

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.